

Evaluering af projekt 'Vejen Frem'

11 menneskers personlige beretninger om at klare sig i Danmark

Af Hanne Bierring, Gry Clasen, Ane Stürup

INDHOLD

<i>Mønsterbryderne om 'Vejen Frem'</i>	2
Essenser fra mønsterbrydernes tilbagemeldinger	2
Tilbagemeldinger fra institutioner	4
Tilbagemeldinger fra projektkoordinatorerne	4
<i>Baggrund - tanken bag 'Vejen Frem'</i>	4
Erfaringer fra Sidegevinst	5
<i>Formål</i>	5
<i>Nytænkning</i>	5
<i>Deltagerne</i>	6
<i>Projektforløb</i>	9
Rekruttering - finde, forberede og interviewe 10 personer	9
Kursusindhold	9
Pjece og hjemmeside	9
Markedsføring	9
Søsætning Program, Københavns Rådhus den 6.3.06	10
Selvforvaltning	10
Formidling	10
Barrierer og uopfyldte mål	10
Succeser	11
<i>Links med betydning for projektet</i>	11

Mønsterbryderne om 'Vejen Frem'

Mønsterbryderne er generelt tilfredse med forløbet.

Der har dog været enkelte, som ikke mente, at de blev taget nok ved hånden. Det medførte diskussioner om roller i projektet og frustration hos enkelte, trods vores grundige introduktion af netop selvforvaltning i starten af forløbet.

Enkelte erfarede undervejs, at det indimellem kunne være en voldsom oplevelse at genopleve svære episoder fra deres liv. Her kunne det have været godt, om projektet havde rummet mulighed for psykologbistand.

Essenser fra mønsterbrydernes tilbagemeldinger (noteret på et afsluttende møde den 3.11.06):

- Nu skal I bare høre: jeg var god, jeg vidste slet ikke, jeg var så god!!

- Jeg har lært at formulere mig bedre, og jeg er blevet en bedre formidler ved at være med i 'Vejen Frem' (flere nikker).

- Jeg har fået nye kvalifikationer, også fordi jeg er blevet nødt til at sætte mig ind i nyt stof. Det kan jeg bruge i mit øvrige liv.

- Det er dejligt at opleve, jeg kan stå foran en forsamling og holde oplæg. (flere nikker)

- Ved nogle af mine oplæg har jeg fået den feedback, at folk gik derfra med ny forståelse og viden om indvandrere og flygtninge og de kulturelle forskelligheder der er. Jeg lærte der, at det er vigtigt at sætte fokus på, hvor mangfoldig en gruppe nydanskerne er, så folk kan få et mere nuanceret syn på os.

- Jeg tror, vi i 'Vejen Frem' har været med til at få betydningen af at bruge rollemodeller på dagsordenen.

- Der kommer ofte overraskende spørgsmål. Ja, det vil sige, overraskende var det første gang – det er nemlig sket flere gange. For eksempel er jeg mange gange blevet spurgt om, hvor meget jeg tjener som selvstændig. Jeg laver et regnestykke, hvor jeg fortæller om skatter, moms og afgifter. - Betaler du det? blev jeg spurgt.

Selvfølgelig, svarede jeg. Hvem tror du ellers, der betaler hospitaler, veje og skoler. Det gav stof til eftertanke hos tilhørerne. Og det er skønt.

Og så har det også betydet nye kunder i min forretning.

- Jeg bliver stort set altid spurgt om, hvordan en muslimsk kvinde kan vaske en mand. Jeg svarer, at det er ikke som kvinde, jeg vasker en mand. Det er som social- og sundhedshjælper!

- Vi har været med til at nedbryde fordomme og myter. Både når vi har talt for og med gammeldanskere og nydanskere.

- Jeg kan godt lide at være rollemodel.

- Jeg har lært at stille krav og stå ved dem. For eksempel ringede en institution fra Esbjerg. De ville have mig derover. Jeg sagde, at det kostede 3000 kr. samt transport, når det var så langt væk. Det var for dyrt for dem. Skulle jeg have forlangt mindre, ville det koste mig penge at rejse derover. Jeg skal jo selv betale min vikar.

- I begyndelsen var jeg nøje forberedt med et skrevet oplæg og slides. Så blev jeg bedt om at komme til et diskussionsmøde, hvor de fremmødte ville stille mig spørgsmål. Det havde jeg det ikke så godt med – jeg vidste ikke rigtigt, hvordan jeg skulle få gang i diskussionen. Nå, det gik nu godt, og folk sagde, de havde fået meget ud af det.

- Det har også været lærerigt at være med i gruppen. Vi er bare så forskellige. Det har da medført et par sammenstød. Jeg har udviklet min diplomatiske evne og lært at gå på kompromis. Det er nødvendigt, når 11 så forskellige mennesker skal udvikle noget sammen.

- Jeg har lært mere dansk, og min generthed er blevet mindre.

- Jeg har savnet, at vi kunne have haft mere tid sammen i gruppen. (flere nikker)

- Vi er ikke kun med i projektet for sjov. Vi er med, fordi vi har et ansvar - et socialt ansvar for at repræsentere indvandrere og flygtninge i Danmark. Vi skal være med til at forhindre, at det officielle Danmark og medierne sætter os i bås. (alle nikker)

- Jeg har lært, at det er nødvendigt at være på tæerne, når man har med journalister at gøre.

- Skal integrationen lykkes, er det nødvendigt, at mange flere står frem som rollemodeller. (alle nikker)

- Jeg er heldig, at jeg er med i projektet.

- Jeg synes nu, vi er blevet som en familie – en 'Vejen Frem familie' (glad latter)

Samstemmende siger mønsterbryderne, at de har været glade for at deltage i projektet, at de har lært meget, og at de gerne vil bevare netværket efter projektets ophør.

7 fortsætter deres foredragsvirksomhed efter projektperioden.

Om mødet med integrationsministeren den 31.6.06 siger mønsterbryderne

Det var en stor oplevelse at møde ministeren menneske til menneske. Jeg oplevede dog, at hun ville bruge os i sit eget politiske spil, hun var ikke reelt interesseret i os som mennesker.

- Ministeren havde sin dagsorden - den hed, at vi skal alle assimileres. Og det behøver vi ikke, hvis der er respekt. Der var hun urokkelig.

- Det var, som om hun ikke ville lære noget.

- Jeg tror nu, det kom bag på hende, at vi kom med et fiks og færdigt oplæg.

Tilbagemeldinger fra institutioner

Det er generelt, at rekvirenterne finder oplægsholderne kompetente, kontaktfulde og i stand til at nå tilhørerne, idet de taler ud fra egne erfaringer.

Tilbagemeldingerne er også, at brugen af rollemodeller og mønsterbrydere er vigtig i integrationsøjemed.

Rekvirenterne fortæller, at budskabet når længere ud, når det er mennesker med anden etnisk baggrund, der selv er kommet til landet som voksne, der gennem deres egen historie fortæller om vejen til succes i Danmark.

Tilbagemeldinger fra projektkoordinatorerne

I processen har det ikke været lige let at holde styr på tropperne. Mønsterbrydere er travle mennesker med mange jern i ilden.

Det har også været en stor opgave at sammensætte og afholde formidlingskurserne – det er et spørgsmål, om alle fik lige meget ud af dem.

Frugtbart har det dog været at arbejde sammen med en så forskellig målgruppe.

Vi er tilfredse med de produkter (pjece og hjemmeside), der er kommet ud af projektet. Projektet har fremstået professionelt, fordi produkterne blev så flotte og gennemførte.

Vi har kunnet konstatere, at gruppen undervejs i processen har gjort brug af det netværk, der er opstået i projekt 'Vejen Frem'.

Baggrund - tanken bag 'Vejen Frem'

Ideen til 'Vejen Frem' opstod på baggrund af projekt 'Sidegevinst' under Hvidovre Sprogcenter AOF. Projektet startede i oktober 2003 og løb frem til juli 2005.

Flygtninge/indvandrere, der er kommet til landet som voksne, kan have svært ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet. Situationen er på alle måder anderledes, end hvis man er vokset op i Danmark. Den voksne flygtning/indvandrer kommer måske med en vidt forskellig uddannelsesbaggrund fra den danske. Uanset om den enkelte er højt uddannet eller ingen uddannelse har, vil han/hun blive mødt med krav fra det danske arbejdsmarked og uddannelsessystem, som ikke umiddelbart kan honoreres. Det kan være en lang, sej kamp igennem sprogcenter, opkvalificeringskurser, uddannelse, nye læringsmetoder m.m. Mange opgiver undervejs.

Erfaringer fra Sidegevinst

- Det er vigtigt at være bevidst om, at det ikke er nemt at finde vej til uddannelse og arbejde, hvis man er kommet til landet som voksen - opbygning af netværk og erfaringsformidling i netværkene er af signifikant betydning.
- Gennem fokus på netværk at iværksætte møder og besøg for flygtninge/indvandrere.
- Arbejdspladser har behov for viden om og kendskab til, hvilke kulturforskelle, hvilke udfordringer og hvilke problemområder der er i forbindelse med at ansætte flygtninge/indvandrere. Nogle arbejdspladser, der på trods af ønsker om at ansætte arbejdskraft med anden etnisk baggrund, holder sig tilbage, fordi de ikke ved, hvad det indebærer.

Formål

- at finde mennesker med kort eller slet ingen skolemæssig baggrund, som på trods heraf har gennemført en uddannelse og/eller etableret sig på det danske arbejdsmarked
- at rollemøder/mønsterbrydere inspirerer andre flygtninge/indvandrere til at tage aktivt del i det danske arbejdsmarkeds- og uddannelsessystem
- at mønsterbryderne bliver selvforvaltende i deres foredragsvirksomhed - at medvirke til at såvel mønsterbryderne som mønsterbryderens målgruppe får bedre kendskab til og bredere forståelse for arbejdsmarkedet specifikt og det danske samfunds demokratiske opbygning generelt
- at medvirke til at flygtninge/indvandrere får en tidlig tilknytning til arbejdsmarkedet
- at arbejdspladser får kendskab til og viden om, hvad det indebærer at være en mangfoldig arbejdsplads

Indhold

Der uddannes et korps af 10 mønsterbrydere. Der udarbejdes en pjece og en hjemmeside. Her præsenteres korpsets profiler med deres kompetencer og specialområder. Herefter kan virksomheder for eksempel til fyraftensmøder, i fagforeningen/via AF kontoret/på sprogcentret eller på andre uddannelsesinstitutioner rekvirere en oplægsholder.

Det er hensigten, at rekvirenten betaler transport og et honorar direkte til oplægsholderen.

Der afholdes formidlingskurser, hvor deltagerne bliver trænet til at opbygge et oplæg, holde det og styre en efterfølgende diskussion.

De skal herunder lære at være opmærksomme på indhold, der går både i en faglig personlig retning.

Rollemodellerne skal gennem deres oplæg demonstrere og fortælle om:

- hvilke faglige kompetencer der er efterspurgt inden for det fag, de selv repræsenterer
- hvordan det er lykkedes for dem at overvinde de personlige barrierer
- hvilke metoder de har brugt til at skaffe sig et job
- hvordan de har tacklet kulturen på den enkelte arbejdsplads
- med deres eksempler vise, at der kan være en vej til arbejdsmarkedet på trods af de mange, ofte lange udsigter.

Nytænkning

Nytænkende er det, at mønsterbryderne er kommet til landet som voksne. De har helt andre betingelser for deres tilgang både til arbejdsmarkedet og uddannelsesområdet, end mennesker med anden etnisk baggrund, der er født i Danmark eller er kommet til landet som børn og har været igennem den danske folkeskole.

Selvforvaltende - nytænkende er det, at mønsterbryderne skal være selvforvaltende. De skal selv stå for organisation og gennemførelse af deres aktiviteter.

Formidlingskursus og supervision - nytænkende er det, at mønsterbryderne gennemgår et formidlingskursus og får mulighed for supervision undervejs. Mønsterbryderne skal være formidlere af en god og brugbar historie – det er det primære kriterium for valg af mønsterbrydere. Sekundært er det, om de taler perfekt dansk.

Set med danske øje eller.....? nytænkende er det, at det er mennesker, der har personlige erfaringer, der fortæller og ikke en dansk kulturmedarbejder.

Pjece og hjemmeside - nytænkende er det, at mønsterbryderne tilbyder deres aktiviteter gennem en hjemmeside.

Deltagerne

For at opfylde formålene har projektet tilknyttet 11 personer, som alle er kommet til landet som unge eller voksne som flygtninge eller indvandrere.

De 11 personer i projekt 'Vejen Frem' har vidt forskellige baggrunde og nationaliteter. Én er fra Sri Lanka, en anden fra Afghanistan. Flere af dem har aldrig gået i skole i deres hjemland, mens andre er veluddannede hjemmefra. Alle er de kommet til Danmark som voksne. Nogle for 20 år siden, andre for kun tre år siden. Alligevel har de alle fundet vej til det danske arbejdsmarked eller uddannelse.

Alle har de brudt myten om, at indvandrere og flygtninge ikke er i stand til at blive integreret i det danske samfund. Ikke kan få sig et arbejde. Ikke kan blive selvforsøgende. Ikke kan blive en berigelse for Danmark.

Deltagerne

Køn	Hjemland	Al-der	Uddannelse erhvervs-erfaring hjemland	Ophold i Danmark	Uddannelse i Danmark	Arbejde	Oplæg og andet (interview, TV, møder, etc.)
Kvinde	Tyrkiet	40 år	5 år grundskole	19 år	Social- og sundhedshjælper arbejder på plejehjem	Plejehjem	11
Kvinde	Sri Lanka	45 år	Student	20 år	Social- og sundheds-assistent	Plejehjem	5
Kvinde	Thailand	41 år	Sygeplejerske i 17 år	3 år	Sygeplejerske autorisation juni 2006	Hospital	2
Kvinde	Rumænien	38 år	Produktingeniør i 7 år		Miljøingeniør	Kommune	3
Kvinde	Bosnien	47 år	Jurist - byretsdommer	13 år	Kontoruddannet	Overassistent projektmedarbejder	3
Kvinde	Pakistan	35 år	Student	14 år		Ufaglært pædagogmedhjælp køkkenhjælp rengøring	2
Kvinde	Filippinerne	44 år	Bachelor i kommunikation	3 år		Udviklings-konsulent	3
Mand	Makedonien	35 år	Uafsluttet gymnasium	13 år		Selvstændig bolsjekoger	6
Mand	Irakisk Kurdistan	34 år	Student	14 år	Farmaceutstuderende	Tolk Repræsentant for Irakisk Kurdistan	3
Mand	Tyrkiet	27 år	Student	5 år	Lærerstuderende	Taxachauffør	4
Mand	Afghanistan	34 år	Ingen	16 år	Datamatiker Bachelor i IT og Økonomi	IT- konsulent	7

Projektforløb

Projektkoordinatorer

I ansøgningen var der kalkuleret med to projektkoordinatorer. Da den ene i efteråret 2005 fik nyt arbejde, måtte en tredje inddrages. Ane Stürup og Hanne Bierring har været coach for mønsterbryderne efter søsætningen.

Rekruttering - finde, forberede og interviewe 10 personer

Fra september 2005 til januar 2006 opsøgte vi 33 mulige projektdeltagere. Vi havde indledende samtaler, hvor vi orienterede om projektet (indhold, muligheder, betingelser for deltagelse, tidsforbrug).

Sideløbende med rekrutteringen interviewede vi deltagerne med henblik på at udarbejde pjecen og hjemmesiden.

13 personer sagde ja til at deltage i projektet.

- En sprang senere fra på grund af mandens modvilje mod hendes deltagelse.
- En anden sprang fra på grund af sproglige problemer.
- En tredje har holdt pause efter det første oplæg. Hendes uddannelse blev for krævende.

De sidste 20 fandt ret hurtigt i processen ud af, at det ikke var noget for dem.

De angav følgende grunde:

- manglende sprogkendskab
- nervøsitet ved at tale for en forsamling
- angst for at miste arbejde, hvis de skulle bede om fri fra deres arbejde i forbindelse med afholdelse af oplæg
- angst for at opgive anonymitet

Fra november 2005 til februar afholdtes 4 kurser i formidling. To i København og to i Vejle.

Kursusindhold

- at forberede et oplæg – indhold og struktur. Målgruppeovervejelser
- at holde et oplæg – tænke på sin fremtræden - få andre til at lytte – være nærværende. Oplæggene blev efterfulgt af feedback fra gruppen
- diskussion af selvforvaltning

Pjece og hjemmeside

Fra januar til marts 2007 udarbejdelse af pjece-, hjemmesidetekster og illustrationer. Layout og trykning. www.vejenfrem.info

Vi har fået mange positive tilbagemeldinger på pjecen og hjemmesiden. Målgrupperne melder tilbage, at produkterne fremstår professionelle og gennemførte.

Det er tydeligt, at præsentationen af et projekt er meget vigtig.

Markedsføring

I samme periode blev udarbejdet en markedsføringsstrategi. Hvordan skulle deltagerne i projektet sælges bedst muligt?

Det blev i gruppen besluttet, at der skulle afholdes to søsætningsdage. En i København og en i Vejle (se bilag).

Der blev udarbejdet en pressemeddelelse (se bilag) og taget kontakt til relevante medier, institutioner, deltagernes og koordinatorernes netværk.

Søsætning

Program, Københavns Rådhus den 6.3.06

- Velkomst ved Erik Toft (leder af Hvidovre Sprogcenter AOF)
- Integrationsborgmester Jakob Hougaard taler
- Smagsprøver på oplæg af repræsentanter fra mønsterbryderprojektet
- Introduktion af projektets hjemmeside

Program, Videnscenter for Integration den 9.3.06

- Velkomst ved Ib Jespersgaard (leder af Videnscenter for Integration i Vejle)
- Amtsborgmester Otto Herskind Jørgensen taler
- Smagsprøver på oplæg af repræsentanter fra mønsterbryderprojektet
- Introduktion af projektets hjemmeside

Selvforvaltning

Da projektet lægger op til, at den enkelte mønsterbryder er selvforvaltende, skal de efter søsætningen i praksis stå på egne ben. I projektet er der dog indlagt tid til, at de kan søge råd og vejledning hos en af projektkoordinatorerne. Ligesom projektkoordinatorerne tog sig af indkaldelse og afholdelse af fællesmøder undervejs.

Formidling

- projektkoordinatorerne har haft kontakt til relevante fagblade og ugeblade
- der har været interviews/artikler i pressen (se bilag).
- flere er i gang med en tv-udsendelse.
- en deltager i integrationsministeriets årskalender 2007
- mønsterbryderne blev inviteret til et møde med ministeren i juni 2006 – her udvekslede man blandt andet, hvad det havde betydet for den enkelte at komme til landet som voksen.
- Artikler på www.nyidanmark.dk:
- www.nyidanmark.dk/da-dk/Info_til/medarbejdere_i_kommuner/integrationsnoeglen/gode_eksempler/beskaeftigelse.htm
- www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/B69C6520-2241-43C5-85B4-AD4662783BAA/0/ijobnu_2_2006_5.pdf

Barrierer og uopfyldte mål

I ansøgningen havde vi angivet mål, som ikke er blevet opfyldt.

- **Samarbejde med fagforeninger.** Vi havde ønsket et samarbejde med fagforeningerne LO og 3f samt organisationen DA. Vi opfordrede dem til at bruge mønsterbryderne, og vi ansøgte om støtte til at udarbejde et undervisningsmateriale til brug i sprogundervisningen og som introduktion til andre kulturer på institutioner og virksomheder. Feedbacken fra dem alle var, at det var et godt og vigtigt projekt, men de havde ikke ressourcer til at støtte eller samarbejde
- **Scenevant.** Det var et mål for os, at mønsterbryderne ikke kun skulle være mennesker, som var 'scenevante' og med høje uddannelser. Det lykkedes kun i nogen grad
- **Fyring eller....** Desværre betød angsten for at blive fyret eller uglest på arbejdspladsen, hvis man deltog i et sådant projekt, at der var potentielle deltagere, som ikke ville være eller turde være med i

projektet

- **Fyraftensmøder.** Vi havde forventet, at virksomheder i høj grad ville bruge mønsterbrydere til fyraftensmøder og lignende. Det har vist sig ikke at holde stik.

Succeser

- Der er kommet bevågenhed om gruppen af indvandrere/flygtninge, der er kommet til landet som voksne
- Mønsterbrydere har indtil nu hver afholdt fra to og op til 12 oplæg
- Der er større interesse for brug af mønsterbrydere og rollemodeller
- Videnscenter for Integration har søgt penge til en fortsættelse af projektet med en mønsterbryderne som koordinator
- I EU samarbejdet er nogle af de europæiske partnere interesserede i at kopiere projektet

Links med betydning for projektet

'Vejen Frem' hjemmeside

www.vejenfrem.info

Omtale på Integrationsministeriets hjemmeside

http://www.nyidanmark.dk/da-dk/Info_til/medarbejdere_i_kommuner/integrationsnoeglen/gode_eksempler/beskaeftigelse.htm

